

Sted. Altsaa, vi maatte søge at skaffe os Erhverv andetsteds, og mange af os kom i Lære i Byerne eller rykkede derind som Arbejds mænd. Det gjaldt ikke alene Husmandsbørn og Landarbejderbørn, men ogsaa en Mængde Gaardmandsbørn, baade unge Mænd og unge Kvinder.

Navnlig i de senere Aaringer er der andet, der har været medvirkende til, at denne Vækst af Byerne er fortsat. Blandt andet er der rykket ind i de danske Købstæder i Hundredvis af alderdomsunderstøttede Mænd og Kvinder væsentligt fra Landkommunerne i Nærheden, hvor man desværre ikke har opfyldt det Løfte, der ligger i selve Alderdomsunderstøttelsesloven om at yde de gamle det, som er nødvendigt til Kur, Pleje og Ophold; i mangfoldige Tilfælde er der fra Sognestyrelsens Side vist en Mangel paa Forstaaelse af dette Forhold, der har bidraget til, at adskillige af disse gamle Mennesker søgte Byerne, fordi man derinde sørgede bedre for de gamle, end man gjorde de fleste Steder ude paa Landet.

Og endelig er der kommet en Kategori til af Mennesker, idet navnlig Krigsaarene har bragt en Mængde forhenværende Gaardmænd ind til Byerne, Folk, der under Højkonjunktoren har afhændet deres Ejendom; de har saa i Kraft af, at de har faaet nogle Penge tilovers, erhvervet sig et Hus eller en Ejendom inde i en By, thi der er ikke i de senere Aaringer sket det, som der skete tidligere, at naar en Mand solgte sin Gaard, sørgede han for, at der enten blev bygget til ham, eller at han kunde flytte ind i et Hus i Nærheden. I de senere Aar har Løsenet for en stor Del af dem, der solgte Ejendomme paa Landet, været det: Vi maa ind til Byerne. Det er ogsaa en af Aarsagerne til, at denne Vækst er fortsat.

Men det er givet, at hvis vi vil gennemføre Love, der tilsigter at skabe en lykkelig Udvikling for vort Folk, maa det ske under den Forudsætning, at den besiddende Landbostand giver Plads for den opvoksende Landbøunddom. Socialdemokratiet og det radikale Venstre har ment, at det, for at dette kan gennemføres, vilde være nødvendigt at give Regeringen Ret til under visse givne Forhold at ekspropriere Jord til nye danske Hjem. Det har man fra Venstres Side — det Venstre, der væsentlig hviler paa den danske Gaardmandsstand og en Del af den danske Husmandsstand — hidtil meget stædigt modsat sig. Det kan være, at man nærer Frygt for ikke at kunne træffe Værdierne rigtigt. Hvis det er en saadan Frygt, der gør, at man har øvet denne stædige Modstand, var det vel ikke umuligt at

finde Former, hvorunder man kunde sikre de paagældende netop den Værdi, som deres Ejendom havde. Man kunde ganske simpelt gennemføre tvungen Selvangivelse af Værdierne og lade denne følges af en Forpligtelse for de paagældende til, hvis Staten fandt det nødvendigt, at afhænde deres Ejendomme til en Pris, som faldt sammen med den Værdi, der var angivet. Der er ingen Tvivl om, at dersom denne Opgivelse skulde være Grundlag for Skattepaaligningen, behøvede Staten neppe at ængste sig for, at Opgivelsen blev større end den Pris, de paagældende i alt Fald mente at kunne være tjent med at afhænde deres Ejendom for.

En Udvikling af den Politik i den Retning, vi fra vor Side stadig har ønsket, vilde ogsaa fjerne adskillige andre vanskelige Forhold. Den vilde i høj Grad bidrage til at løse det vanskelige Boligforhold, der har hvilet som et Tryk paa Byerne i de senere Aaringer, fordi man ude paa Landet intet har bygget, og fordi det overskydende Befolkningstal stadig er rykket ind til Byerne. Vi har ganske vist en Boliglovgivning, en Huslejelov, der indfører Nævn og Overnævn til at klare de Vanskeligheder, der kan opstaa mellem Ejer og Lejer. Men det var naturligvis bedre at fjerne selve Grundlaget for Stridighederne, selve Aarsagen, nemlig Boligmangelen. Der findes heller ikke alle Steder Huslejenævn. Loven har den Skavank som saa mange andre Love, at den ikke indeholder et Paabud; den paabyder ikke Kommunerne at nedsætte Huslejenævn, og denne Mangel ved Loven har i mange — jeg antager langt den største Del — af vore Landkommuner Sogneraadene benyttet sig af til ikke at nedsætte Huslejenævn.

Dette er gaaet i høj Grad ud over adskillige Lejere, der bor i de Kommuner, thi der er ogsaa adskillige Landkommuner, hvor det kniber med at skaffe Husly. Det har blandt andet Skrædderen i Bejstrup pr. Bonderup i Hjørring Amt maattet bekende. Han lejede for 5 Aar siden et Hus til Beboelse. Lejemaalet gjaldt for 5 Aar, og han har i den Periode saa vidt mig bekendt ernæret sig ærligt og redeligt ved sin Saks og sin Naal og forsørgt sine mange Børn. Men han har vistnok fortørnet visse stærke Kræfter dér i Kommunen. Han fik en Opsigelse til Fraflytning den 1. November 1921, og denne Opsigelse, som var sendt ham af den Ejer, han havde lejet af, og en Mand, der senere havde købt Ejendommen, var mærkelig nok paategnet af Kommunens Sogneraad, der ved sin Formands, Hr.